

Ecologische beoordeling van beoogde natuurbegraafplaats bij Grolloo

Opdrachtgever Vollmer & Partners Stedebouw en Landschap, Amersfoort
Referentie Vries, E.W. de 2014. Ecologische beoordeling van beoogde
natuurbegraafplaats bij Grolloo. A&W-notitie 2298. Altenburg & Wymenga
ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode A&W-notitie 2298
Status Definitief
Datum 20 februari 2015
Projectleider E.W. de Vries
Autorisatie R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
 2. Situatieschets en plannen
 3. Gebiedsbescherming en beoordeling
 4. Soortbescherming en beoordeling
 5. Conclusies
- Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 en 2. Impressie van het plangebied, met boven de Uteringsweg en onder een foto in het bosperceel (foto's A&W 2014).

1. Inleiding

Vollmer & Partners begeleidt voor een initiatiefnemer de realisatie van een natuurbegraafplaats aan de Uteringsweg te Grolloo. Op dit moment bevindt het project zich in een fase van voorbereiding en planvorming en in dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. Vollmer & Partners heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van dit onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de plannen worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Ten tweede is op 14 augustus 2014 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij vooral is gelet op de kans op aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied voor de natuurbegraafplaats ligt aan de Uteringsweg ten zuiden van Grolloo en is weergegeven in figuur 1. Het plangebied bestaat uit een aangeplant bosperceel van (vooral) Acacia. Langs de randen en in het gebied staan op enkele plekken ook Zomereiken, en Hazelaar. De ondergroei bestaat voornamelijk uit gras, brandnetel, braam, vlier, vogelkers en meidoorn. Het oppervlaktewater in het gebied is beperkt tot enkele afwateringssloten/greppels, voornamelijk langs de randen van het gebied. In het gebied is geen bebouwing aanwezig.

De plannen bestaan uit het realiseren van een natuurbegraafplaats. Op dit moment zijn er nog geen concrete inrichtingsplannen. De realisatie van een natuurbegraafplaats omvat:

- de aanleg van paden/ een padenstructuur
- de aanleg van nieuwe watergangen voor de ontwatering
- eventueel de aanleg van een parkeervoorziening
- een ceremoniële ruimte (al dan niet in de vorm van een gebouw)

Het bestaande bosperceel wordt voor de natuurbegraafplaats omgevormd tot een soortenrijker en meer gebiedseigen bos. Hiervoor worden plaatselijk bomen gekapt. In het bos worden de graven in lage dichtheid ingepast.

maar het omvat zeker het realiseren van een ceremoniële ruimte en infrastructuur (paden, parkeerplaatsen etc.). Voor de realisatie van de begraafplaats worden zeker bomen gekapt.

Figuur 1. Ligging van het plangebied ten zuiden van Grolloo (bron: GoogleMaps).

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

3.1 Voortoets: Natuurbeschermingswet

De eerste stap in de beoordeling van activiteiten of plannen volgens de Natuurbeschermingswet is de Voortoets. Daarin wordt bepaald of er een kans is dat (significant) negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied(en). Afhankelijk van de uitkomst daarvan kan vervolgonderzoek nodig zijn.

Het plangebied ligt niet binnen een gebied dat beschermd is volgens de Natuurbeschermingswet. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'Drentsche Aa-gebied', 'Elperstroomgebied' en 'Drouwenerzand', die respectievelijk op een afstand van 4, 3 en 8 km van het plangebied liggen. Overige Natura 2000-gebieden liggen op een afstand van 10 km of meer van het plangebied en zijn daarom niet van belang voor onderhavige beoordeling. Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor habitattypen en soorten, waarvoor in de aanwijzingsbesluiten instandhoudingsdoelen zijn opgesteld.

De afstand tussen het plangebied en de omliggende Natura 2000-gebieden is relatief groot. Bovendien zijn de uitstralende effecten van het beoogde initiatief gering door de beperkte

aard en omvang. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de invloedssfeer van de aanleg en het gebruik van de natuurbegraafplaats zal reiken tot de omliggende Natura 2000-gebieden. Ook bestaat er geen ecologische relatie tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden, zoals het geval is bij bijvoorbeeld ganzen die rusten binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied en daarbuiten foerageren. Om deze redenen is het uitgesloten dat negatieve effecten optreden op de omliggende Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden daarvan.

Conclusie

Op basis van bovenstaande kan worden geconcludeerd, dat als gevolg van de realisatie van een natuurbegraafplaats in het plangebied geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden.

3.2 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS), maar in de directe omgeving is wel PEHS aanwezig. Het gaat om de Boswachterij Grolloo, het Grolloërveld en een verbinding daartussen. De kortste afstand tussen het plangebied en de PEHS is ongeveer 200 m.

De bescherming van de PEHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van de PEHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van de PEHS. Deze wezenlijke waarden hebben veelal betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar aspecten als rust, openheid en duisternis vallen hier ook onder. Gezien de aard van de plannen wordt verwacht dat de uitvoering ervan geen invloed zal hebben op de wezenlijke waarden van de omliggende PEHS-gebieden. Daarom stuiten de plannen niet op een bezwaar vanuit de regelgeving omtrent de PEHS.

3.3 Overige gebiedsbescherming

Naast de Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur kunnen gebieden ook beschermd zijn volgens andere regelgeving zoals verordeningen (gebieden van openheid en rust en Ganzenfoerageergebied). In de omgeving van het plangebied liggen geen gebieden die op een andere wijze worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden dan de hierboven beschreven regelgeving. De plannen stuiten daarom niet op bezwaren vanuit overige regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming met betrekking tot natuurwaarden.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet, waaraan drie lijsten met soorten en hun beschermingsregime zijn gekoppeld (licht beschermde, middelzwaar beschermde en zwaar beschermde soorten). Het is niet op voorhand uit te sluiten dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten voorkomen. Hieronder is per soortgroep besproken welke daarvan (mogelijk) van het plangebied gebruikmaken.

Naast de resultaten van het veldbezoek aan het plangebied, zijn gegevens ontleend van de een aantal standaardwerken op het gebied van soortverspreiding (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008, Van Delft *et al.* 2013). Daarnaast zijn enkele websites met verspreidingsgegevens geraadpleegd.

4.1 Planten

De vegetatie in het plangebied wordt gekenmerkt door eenvormigheid en een hoge voedselrijkdom. Met voornamelijk acaciabos en een ondergroei van veelal Grote brandnetel zijn de omstandigheden voor de aanwezigheid van wettelijk beschermde plantensoorten niet gunstig. Dergelijke planten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Om deze redenen veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van planten.

4.2 Ongewervelde diersoorten

De meeste wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten stellen zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving, die vaak alleen te vinden zijn in natuurgebieden. Gezien de verspreidingsgegevens en de ecologische randvoorwaarden die ongewervelde diersoorten aan hun omgeving stellen, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008). Tijdens het veldbezoek werd langs de zuidrand van het plangebied een exemplaar van de voormalig Rode-Lijstsoort Bruine winterjuffer aangetroffen. Vermoedelijk betrof het hier een zwervend exemplaar vanuit een heideterrein in de Boswachterij Grolloo. De realisatie van de natuurbegraafplaats veroorzaakt om bovenstaande redenen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

Foto 3. De in het plangebied aangetroffen Bruine winterjuffer (foto A&W).

4.3 Vissen

Het oppervlaktewater in en langs het plangebied is aangelegd voor de afwatering en het is mogelijk dat de aanwezige sloten niet jaarrond watervoerend zijn. Als daarbij in ogenschouw wordt genomen dat de betreffende sloten te maken hebben met grote hoeveelheden bladafval, is het aannemelijk dat in de sloten geen wettelijk beschermde vissoorten

voorkomen. Om deze redenen veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vissen.

4.4 Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied de zwaar beschermde Poelkikker, Heikikker en Rugstreeppad en enkele licht beschermde amfibieënsoorten voorkomen, zoals Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (Van Uchelen *et al.* 2010, Van Delft *et al.* 2013).

Door het ontbreken van geschikt oppervlaktewater zijn in het plangebied geen voortplantingsplaatsen van amfibieën aanwezig. Naast het plangebied ligt een grotendeels dichtgegroeide dobbe. Omdat deze grotendeels is dichtgegroeid, worden de bovengenoemde amfibieënsoorten hier niet verwacht. Omdat de overige omliggende percelen een agrarische functie hebben, is het onwaarschijnlijk dat de genoemde zwaar beschermde amfibieënsoorten in het plangebied voorkomen. Wel is het mogelijk dat een aantal licht beschermde amfibieënsoorten die zich in de omgeving voortplanten gebruik maken van het plangebied als landbiotoop en/of overwinteringsplaats. Door de realisatie van de natuurbegraafplaats gaat mogelijk een deel van het leefgebied van licht beschermde amfibieën tijdelijk verloren. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze redenen veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van amfibieën.

4.5 Reptielen

In de omgeving van het plangebied komen de middelzwaar beschermde Levendbarende hagedis en de zwaar beschermde Hazelworm, Ringslang en Adder voor (Van Uchelen *et al.* 2010, Van Delft *et al.* 2013). Waarschijnlijk gaat het om waarnemingen van de betreffende soorten in de omliggende natuur- en heideterreinen. Door de eenvormigheid en hoge voedselrijkdom van het plangebied (ruigte), is het onwaarschijnlijk dat hier reptielen voorkomen. De uitvoering van plannen veroorzaakt om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van reptielen.

4.6 Vogels

Broedvogels algemeen

Het plangebied bestaat uit bos, zodat er veel mogelijkheden tot nestelen zijn voor broedvogels. Tijdens het veldbezoek werden onder andere de volgende soorten waargenomen: Matkop, Merel, Pimpelmees, Koolmees, Vink, Zanglijster, Houtsnip, Houtduif en Winterkoning.

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is een afdoende optie. Een alternatief is om versturende werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven. Mochten er toch vogels tot broeden komen en worden verstoord door de werkzaamheden,

dan ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de werkzaamheden worden gestaakt tot na de broedperiode.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend. Hoewel het plangebied voor een aantal van deze soorten in potentie geschikt is als broedbiotoop, zijn tijdens het veldbezoek van de soorten die op deze lijst staan geen nestplaatsen aangetroffen in het plangebied. De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op de functionaliteit van eventueel aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving van het plangebied. Op korte termijn veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet, maar als er werkzaamheden worden uitgevoerd na het broedseizoen van 2015, dan dient opnieuw geïnventariseerd te worden of er zich in het gebied vogels hebben gevestigd waarvan de nestplaatsen jaarrond zijn beschermd.

Samenvattend

De realisatie van de natuurbegraafplaats veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels, mits broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet verstoord worden en als vestiging van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen uitblijft.

4.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij soorten die niet zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in paragraaf 4.8 aan bod.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor (Vos 2010), namelijk Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis en Laatvlieger. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. Binnen het plangebied staan geen gebouwen. De bomen in het plangebied zijn relatief jong en te dun om verblijfplaatsen van vleermuizen te herbergen. De realisatie van de natuurbegraafplaats veroorzaakt om deze redenen geen directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. Hoewel de randen van het plangebied in principe dienst kunnen doen als onderdeel van dergelijke vliegroutes, is het

met uitzondering van de begroeiing langs de Uteringsweg, onwaarschijnlijk dat in en langs het plangebied essentiële vliegroutes van vleermuizen liggen. Omdat aan de structuur van de Uteringsweg niets wordt veranderd, blijft deze weg geschikt als vliegroute van vleermuizen. Om deze reden wordt geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd.

Foerageergebied

Het plangebied of de directe omgeving ervan kunnen deel uitmaken van het foerageergebied van enkele van de bovengenoemde vleermuissoorten. De kwaliteit van dit foerageergebied zal ongewijzigd blijven, of mogelijk iets toenemen, omdat er meer openheid in het gebied zal ontstaan. Voor de betreffende soorten is in de omgeving bovendien voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen wordt geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Conclusie vleermuizen

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd, dat de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

4.8 Overige zoogdiersoorten

In de omgeving van het plangebied komen zoogdieren voor uit alle drie beschermingscategorieën van de Flora- en faunawet. Hieronder zijn deze per categorie besproken.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Volgens de verspreidingsgegevens van zoogdieren komt in de omgeving van het plangebied een aantal licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals Haas, Egel, Mol, Bunzing, Hermelijn, Vos en verschillende (spits)muissoorten (Vos 2010). Het is te verwachten dat voor een aantal van de genoemde soorten het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied. Voor licht beschermde zoogdiersoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze reden veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

In de omgeving van het plangebied komen de middelzwaar beschermde Eekhoorn en Steenmarter voor (Vos 2010). Eekhoorns komen voor in loof-, naald- en gemengde bossen (Lange *et al.* 2003), zodat het plangebied in principe leefgebied kan zijn voor deze soort. Het bosperceel bestaat echter voornamelijk uit aanplant van Acacia, dat geen voedselbron is voor Eekhoorn. Daarom is het onwaarschijnlijk dat de Eekhoorn vaste rust- en verblijfplaatsen heeft in het gebied of dat het gebied essentieel foerageergebied vormt. Tijdens het veldbezoek zijn bovendien geen nesten en of sporen van Eekhoorn aangetroffen. Om deze reden veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de Eekhoorn.

Het plangebied kan onderdeel uitmaken van het leefgebied van de Steenmarter. Deze soort kan binnen een territorium tientallen schuilplaatsen hebben in takkenhopen, boomholtes, dichte struwelen, op zolders en in kruipruimten, waarvan er slechts enkele regelmatig gebruikt worden (Lange *et al.* 2003). De begroeiing in het plangebied is vrij open door de

systematische aanplant van Acacia en de ijle ondergroei van voornamelijk Grote brandnetel. In het gebied zijn geen takkenhopen, dood hout en oude bomen met gaten of grote wortelkluiten aanwezig. Om deze redenen is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van Steenmarter onwaarschijnlijk. Het plangebied vormt mogelijk wel onderdeel van het foerageergebied van Steenmarter. Door de realisatie van de natuurbegraafplaats gaat mogelijk een beperkt deel van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Steenmarter tijdelijk verloren. Er is in de omgeving echter ruim voldoende alternatief foerageergebied voorhanden en na realisatie kan het gebied weer fungeren als foerageergebied. Hierdoor blijft de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van deze soort gewaarborgd. Om deze reden veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de Steenmarter.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

Van de zwaarste beschermingscategorie van de Flora- en faunawet komen alleen de zoogdieren Boomarter en Das voor in de omgeving van het plangebied (exclusief vleermuizen).

Voor Boomarter geldt dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen onwaarschijnlijk is, maar dat niet is uitgesloten dat het plangebied deel uitmaakt van het foerageergebied van deze soort. Door de realisatie van de natuurbegraafplaats gaat mogelijk een beperkt deel van het foerageergebied van de zwaar beschermde Boomarter tijdelijk verloren. Er is in de omgeving echter ruim voldoende alternatief foerageergebied voorhanden en na realisatie kan het gebied weer fungeren als foerageergebied. Hierdoor blijft de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van deze soort gewaarborgd. Om deze reden veroorzaakt de realisatie van de natuurbegraafplaats geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de Boomarter.

De Das komt voor in de omgeving van het plangebied. Volgens de eigenaren is er een burcht aanwezig op het landgoed Dodshoorn (onbevestigde mededeling gemeente Aa en Hunze). Tijdens het veldbezoek zijn aan het prikkeldraad van het hek aan de oostzijde van het plangebied haren aangetroffen. Deze bleken van de Das. Langs het hek is een wissel van deze soort aanwezig. Ook werden hier en daar graafsporen waargenomen die mogelijk aan Das zijn toe te schrijven. Tijdens het veldbezoek zijn geen burchten, vluchtpijpen of sterk belopen wissels aangetroffen. Omdat het veldbezoek niet specifiek was gericht op Dassen, maar op een algemeen beeld van de aanwezige natuurwaarden, is echter niet geheel duidelijk geworden welke functie het plangebied heeft voor deze soort.

Omdat niet precies bekend is welke functie het plangebied heeft voor de Das, is aanvullend onderzoek hiernaar noodzakelijk om te bepalen hoe de realisatie van de natuurbegraafplaats zich verhoudt tot de Flora- en faunawet ten aanzien van Das. Dit nader onderzoek kan het best worden uitgevoerd op basis van het op te stellen inrichtingsplan. Mogelijk worden bij het onderzoek burchten aangetroffen in het plangebied die kunnen worden verstoord door de realisatie of het gebruik van de natuurbegraafplaats. In dat geval zijn er waarschijnlijk voldoende mogelijkheden om randvoorwaarden te stellen aan de uitvoering van de plannen (mitigatie), waardoor negatieve effecten ten aanzien van Das kunnen worden tegengegaan. Indien de mitigerende maatregelen worden opgenomen in de plannen, kan hoogstwaarschijnlijk een conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Das worden voorkomen. Om deze reden worden voor de uitvoering van de plannen geen onoverkomelijke bezwaren vanuit de Flora- en faunawet ten aanzien van Das verwacht.

5. Conclusies

Gebiedsbescherming

De beoogde realisatie van de natuurbegraafplaats veroorzaakt geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (regelgeving betreffende de Ecologische Hoofdstructuur, Natuurbeschermingswet 1998 en overige vormen van gebiedsbescherming).

Soortbescherming

Om te bepalen hoe de realisatie van de natuurbegraafplaats zich verhoudt tot de Flora- en faunawet ten aanzien van de Das, is aanvullend onderzoek nodig naar de functie van het plangebied voor deze soort (§ 4.8). Voor de uitvoering van de plannen worden echter geen onoverkomelijke bezwaren vanuit de Flora- en faunawet ten aanzien van Das verwacht (§ 4.8). Daardoor zal de procedure voor de wijziging van het bestemmingsplan naar verwachting niet worden belemmerd door bepalingen in de Flora- en faunawet ten aanzien van Das.

De realisatie van de begraafplaats veroorzaakt ten aanzien van overige soorten geen conflict met de Flora- en faunawet, mits broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet verstoord worden en als vestiging van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen uitblijft (§ 4.6).

Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON 51, jaargang 15 nummer 5; 119 - 132. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek 2003. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging KNNV, Utrecht.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Uchelen, E. van (red.) 2010. Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Vos, S. 2010. Verspreidingsatlas van de Zoogdieren van Drenthe. Werkatlas september 2010. Zoogdiervereniging, Nijmegen, Provincie Drenthe, Assen.